

DE HIËRARCHIE IN HET SCHIMMELRIJK

Machiel E. Noordeloos
Solingenstraat 12, 2804 XT Gouda

De volgende korte toelichting is geschreven naar aanleiding van een aantal vragen over de indeling en rangorde die wordt gebruikt bij de classificatie binnen het schimmeldijk.

Voor de ordening van het schimmeldijk gelden dezelfde regels als die voor het plantendijk, en gelden deels ook dezelfde wetten als die voor de botanische nomenclatuur. In de praktijk wil dat zeggen dat de schimmels zijn gerangschikt in een hiërarchisch systeem dat begint bij het dijk en eindigt bij de soort met ondersoorten, variëteiten en vormen. Hiervoor is een aantal vaste categorieën overeengekomen waarvan men bij het opstellen van een classificatie gebruik kan maken. Zoals uit de voorbeelden al wel blijkt, zal men niet in alle gevallen alle categorieën gebruiken c.q. nodig hebben.

Men kan de categorieën boven het geslacht herkennen aan de uitgang. Men onderscheidt de volgende categorieën: (tussen haakjes het Latijnse en Engelse equivalent):

Rijk (*Regnum; Kingdom*)

Afdeling (*phylum; division*) - uitgang: *-mycota*

Onderafdeling (*subphylum; subdivision*) - uitgang: *-mycotina*

Klasse (*classis; class*) - uitgang: *-mycetes*

Onderklasse (*subclassis; subclass*) - uitgang: *-mycetidae*

Orde (*ordo; order*) - uitgang: *-ales*

Onderorde (*subordo; suborder*) - uitgang: *-inae*

Familie (*familia; family*) - uitgang: *-aceae*

Onderfamilie (*subfamilia; subfamily*) - uitgang: *-oidae*

Tribus (*tribus; tribe*) - uitgang: *-eae*

Geslacht (*genus; genus*) geen vaste uitgang

Ondergeslacht (*subgenus; subgenus*) geen vaste uitgang

Soort (*species; species*) geen vaste uitgang

ondersoort (*subspecies; subspecies*) geen vaste uitgang

variëteit (*varietas; variety*) geen vaste uitgang

vorm (*forma; form*) geen vaste uitgang

Hoewel je zou denken dat dit wel ruimschoots aan de behoefte voldoet, tref je soms nog andere categorieën aan, zoals bijv. Series om grote groepen te rangschikken. Zo zie je bij de Ascomyceten bijvoorbeeld de Series Operculatae, Inoperculatae, Uni- en Bitunicatae boven de categorie Orde geplaatst. Van belang in dit geheel is ook te weten dat de categorie ondersoort in de mycologie eigenlijk nauwelijks in zwang is. In dit verband is het interessant om de bespiegelingen te lezen over soorten en rangen onder de soort in deel 1 van de Flora agaricina neerlandica (Kuyper, 1988). Om het geheel wat duidelijker te maken hierbij een paar voorbeelden.

rang	de slanke vorm van de Bruine satijnzwam	de gele vorm van de Kopperode gordijn- zwam	de kleine varië- teit van de Vroe- ge bekerzwam
rijk	Eumycota	Eumycota	Eumycota
afdeling	Basidiomycota	Basidiomycota	Ascomycota
onderafdeling	Holobasidiomycotina	Holobasidiomycotina	Ascomycotina
klasse	Hymenomycetes	Hymenomycetes	Ascomycetes
series	n.v.t.	n.v.t.	Unitunicatae- operculatae
onderklasse	Agaricomycetidae	Agaricomycetidae	n.v.t.
orde	Agaricales	Agaricales	Pezizales
onderorde	Agaricinae	Agaricinae	Pezizinae
familie	Entolomataceae	Cortinariaceae	Pezizaceae
onderfamilie	n.v.t.	Cortinarioidae	n.v.t.
tribus	n.v.t.	Cortinariae	n.v.t.
geslacht	<i>Entoloma</i>	<i>Cortinarius</i>	<i>Peziza</i>
ondergeslacht	<i>Nolanea</i>	<i>Dermocybe</i>	n.v.t.
soort	<i>sericeum</i>	<i>uliginosus</i>	<i>vesiculosus</i>
ondersoort	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
variëteit	<i>sericeum</i>	n.v.t.	<i>minor</i>
forma	<i>nolaniforme</i>	<i>luteus</i>	n.v.t.

Je ziet dat niet alle rangen altijd worden gebruikt. Dat is mede afhankelijk van de grootte van de betrokken groep, en de behoefte aan een fijnere indeling bij de classificatie. Zo zie je bijvoorbeeld dat de grote Gordijnzwamfamilie (Cortinariaceae) is onderverdeeld in een aantal onderfamilies, en de onderfamilie Cortinarioidae waartoe de Kopperode gordijnzwam behoort, op haar beurt weer in drie tribus: Cortinariaceae, Inocybeae en Hebelomataceae. De familie Entolomataceae is met drie geslachten zo klein, dat ze verder niet is opgedeeld in subfamilies en tribus.

NB: het is gebruik in de mycologische literatuur om alle rangen vanaf geslacht tot forma cursief te schrijven. Familienamen en hoger dus niet!

Literatuur

Kuyper, Th.W. 1988. Specific and infraspecific delimitation. In Bas *et al.*, Flora agaricina neerlandica, vol. 1. Balkema, Rotterdam.